

STRAŽA

Posamezna
Štev. Din 2.—

List izhaja
vsakega 1. in
15. v mesecu

Naročnina
letno 30 Din

Uredništvo
in uprava:

Ljubljana,
Miklošičeva 5
Uradne ure
od 11—12 dop.
Ček. r. Straža,
Ljublj. 16.790

Štev. 1.

Ljubljana, 1. oktobra 1955

Leto II.

Druga brazda

Minile so počitnice. Zdravi in spočiti smo se vrnili v učilnice. Znova se pričinja doba predvsem teoretičnega, a tudi praktičnega dela. »Straža v viharju« bo zaorala drugo brazdo v ledino našega težkega časa. Lansko leto je postavila začetni mejnik novemu gibanju. Ni bila diktirana od zgoraj, saj smo tedaj živeli v najtežjih razmerah. Ni bila želja po osebni slavi ali osebni gmotni koristi, saj bi to v času otipljive korupcije lahko dosegli ugodneje in enostavneje drugod. List je rodila zavest slovenske katoliške mladine, zavest, da brez medsebojne povezanosti, brez skupnega udarjanja, brez jasnosti v načelih in, če hočete, brez lastnega neomlednega glasila naša borba s komunizmom, fašizmom in kapitalizmom ne bo imela uspeha. Krogu, ki se je zbiral okoli »Straže v viharju«, je bila za vse delo dovolj zavest, da je storil nekaj pozitivnega za borbeni mladoslovenski katoliški pokret. Nočemo omenjati ovir, ki so bile na poti, kajti bile so nekaj prehodnega. Čas, ki nam je olajšal nadaljnje delo, bo kasneje pokazal še v jasnejši luči smisel in korist našega pokreta.

I.

Trije važni dogodki zadnjega časa so vredni posebne omembe.

Evharistični kongres v srcu Slovenije nam je pokazal, da naš narod pravilno pojmuje svoje poslanstvo in pravilno ceni zaklade milosti in miru. Tistih sto petdeset tisoč, ki so v najhujši gospodarski in duhovni razrvanosti prihiteli z molitvijo, pesmijo in skromnim sreem h Gospodovemu oltarju, nas bo zmerom navdajalo s pogumom in samozavestjo.

Daleč od nas, v glavnem mestu matjuške sovjetske Rusije, so se v avgustu zbrali vojskovodje svetovne revolucije. Tri tedne so v rdečem ozračju poslušali, ploskali, debatirali in delali načrte. Letošnji VII. kongres je važen predvsem zaradi tega, ker so se odločili za skoro docela drugo, mnogo bolj gibčno taktiko. Ne bodo se kresali z II. internacionalo. Prilagodili se bodo danim razmeram v poedinah državah, iskali bodo trenutne zaveznike. Ti zavezniki naj bodo tisti, katere režimi zatirajo prav tako kakor komuniste. Vrgli se bodo s sistemom celic na razna mladinska društva, predvsem katoliška. Zagovarjali bodo, kjer bo kazalo, demokracijo in nacionalizem, drugod zopet zasebno lastnino. Širili bodo nezadovoljstvo z obstoječim redom. To nezadovoljstvo vodi do štrajkov, uporov in drugih revo-

lucionarnih pokretov in z vsem tem se bliža dan revolucije, ki bo obrnila svet na glavo. — To so sklepi kominterne. Štiristo delegatov se je vrnilo v svoje sekcije, kjer bodo legalno ali ilegalno delali za skupni cilj. Diktator Stalin, tribuna Dimitrov in Manuilski si lahko manejo roke. Žito gre sicer v klasje, a dozorelo ne bo, kot si oni želijo.

Na gori Oljki pa se je istočasno zbralo dvesto katoliških srednješolcev. Z vseh slovenskih gimnazij so prišli tja in tako potrdili zavest skupnosti. Občevanje med njimi in akademiki je bilo iskreno in tovariško. Referati o katolicizmu in slovenstvu, o totalitarni državi, o marksizmu, o korporativni državi so bili sprejeti z velikim odobravanjem. Tako je vse zborovanje izzvenelo v močnem protikomunističnem duhu. Mnogo se je govorilo tudi o »Straži v viharju«, ki bo z letošnjim letom posvetila več pažnje našim srednjim šolam in bo z njimi v čim ožji zvezi. Uredniški krog bo skrbel, da bo seznanjal naraščaj z literaturo in s podrobno taktiko komunistične propagande, kakršna se kaže in se bo kazala pri nas. Poučeni o vsem tem se bomo lahko borili proti revolucionarnemu delu kominterne. Nadejamo se, da bomo pri srednješolcih v tem pogledu naleteli na tak odziv, kakršno je bilo navdušenje za ta sklep na Oljki.

II.

V preteklih mesecih smo zlasti mi z dežele imeli dovolj prilike, spoznati politično, kulturno in socialno stanje slovenskega človeka.

Slovenski teritorij se je po zadnji vojski pričel krčiti od Soče in od Drave. Na zemljo, ki jo ima v posesti naš ubogi milijon, pa so pred nedavnim pričeli pljuskati valovi narodnostnega gibanja sosednjega naroda. V najvišji meri čuti to obmejni pas slovenske zemlje ob Kolpi, Bela krajina. Morda se vsi premalo zavedamo, da sta materialna in moralna kriza v nujni zvezi. Dobro je treba tudi pomniti, da žive med ljudstvom komunistični demagogi, ki z rušenjem zaupanja v voditelje, s hujskanjem proti njim in s širjenjem izmišljenih vesti (katerih se seveda ne upajo dokazati) večajo nezadovoljstvo in z običajnimi frazami proti kapitalizmu in fašizmu (kako so si vsi vsepovsod enaki!) skušajo zrevolucionirati širše plasti ljudstva. Še posebno je značilno in zanimivo, da izrabljajo v tem trenju ti agitatorji v svoje prevratne namene bodisi ob meji bodisi povsod drugod upravičeno, a v bistvu popolnoma drugačno borbo

Prav nič ne dvomimo, da nam bodo naročniki in prijatelji »Straže« tudi v letošnjem šolskem letu ostali zvesti in bodo pomagali širiti krog naših naročnikov. Storili bomo vse, da bomo list čim bolj izpopolnili. Izkazalo se je, da katoliški akademiki v borbi na univerzitetnih tleh težko izhajamo brez lastnega glasila. Vse druge pa prosimo, da nas pri tem boju podpirajo. Uredništvo.

OBZORNIK

Moderni apostol v šoli. V angleških šolah so zadnje čase pri verouku za otroke katoliških staršev uvedli čitanje katoliških listov in sicer predvsem vesti iz življenja Cerkve. Na ta način seznanijo veroučitelji otroke z vsemi dogodki po katoliškem svetu in otroci dobijo vpogled v vesoljstvo Cerkve, ki je skupna vsem narodom vseh kontinentov. Ko so dobili veroučitelji od državnih oblasti poziv, da poročajo o uspehih čitanja katoliških listov v šoli, so vsi navdušeni obvestili oblast o velikem zanimanju otrok za poročila iz katoliškega sveta in o plemenitem delovanju teh vesti na otroke. Ta vest nam dokazuje silen vpliv katoliškega tiska, ki je najmočnejše orožje katoliške Cerkve v sedanjem usodnem času. Nikjer se ne more uspešno vršiti katoliška akcija brez dobrega in močnega katoliškega tiska.

»Saniranje duše«, s temi besedami je pokojni avstrijski kancler Seipel pokazal izhod iz današnjega težkega položaja. To se pravi, da mora evropske narode prežeti novo duhovno razpoloženje in pojmovanje, oboje pa pride šele z duhovno obnovo. Brez duhovne obnove oz. brez verskega prepoveda Evrope drvi naš kontinent, če bo nadaljeval staro pot, brez-pogojno nasproti najtemnejšim dnevom.

Novinke in novinci!
Pristopajte h katoliškim akademskim društvom!

Tu preveč, tam premalo. Samo nekaj številčk naj nam osvetli nesrečo, v katero nas je pahnil gospodarski liberalizem, ki je idejna podlaga današnjega zmaterializiranega kapitalističnega gospodarskega reda. Mi seveda nikdar ne bomo nehali odločno poudarjati, da se to zlo ne more dati odpraviti na isti materialistični podlagi (komunizem!), ker se zlo ne more odpravljati z zlom, ampak le na temelju pravega krščanskega družabnega reda. Naslednje številke so povzete po »La tribune de jeunes« 1935 št. 4. V jeseni so ubili v Avstraliji okrog 800.000 ovc, ker so se bali padca cen. Niti volne niso uporabili. V Ameriki je bilo v preteklem letu okrog 6.000.000 vreč pšenice po magacinih, 2.000.000 pa so sežgali. Bretonski ribiči so spustili nazaj v morje okrog 500.000 slanikov v bojzani pred strahotnimi padci cen. V Mehiki je policija in vojaštvo uničilo velikanske množine banan. V Ameriki so sežgali 100.000 ton volne. V Braziliji so vrgli v morje, uporabili za kurivo lokomotiv ali na kak drug način uničili 70.000 vreč kave. Na čehoslovaški meji so vsled visoke carine pometali v Donavo tonske množine kumar. V zadnjih šestih letih je bilo uničenega skupno 150.000 vagonov žita, 144.000 vagonov riža, 267.000 vreč kave, dva in pol milijona vreč sladkorja. Urad za socialno pomoč pri Zvezi narodov pa je objavil statistiko, po kateri je v preteklem letu umrlo dva in pol milijona ljudi nenaravne smrti. En in četrt milijona ljudi je umrlo vsled grozne lakote, ravnotoliko pa vsled samomorov. Na Kitajskem je stalno izpostavljenih nevarnosti smrti vsled lakote 600.000 ljudi. Po cenzitvi angleških časopisov je umrlo v Indiji v prvih mesecih preteklega leta 600.000 ljudi vsled lakote. Vkljub temu, da živimo v dvajsetem stoletju, to niso sanje, ampak kruta resnica.

Kongres žosistov v Bruslju. Zadnje nedeljo v avgustu se je vršila v Bruslju proslava desetletnega obstoja organizacije mladih katoliških delavcev (J. O. C.). Deset let posvečenih delu, neustrašenemu in nepopustljivemu delu, se zde kakor en sam velik dan dela in borbe tistim, ki so se tega dela udeleževali. Kaj je deset let v življenju človeka, če ni ta človek naravnost vzor energije, poguma in delavnosti, kot je to kanonik Cardiju! S problemom organizacije mladih delavcev se je bavilo zlasti po dobi prosperitete, ki je sledila svetovni vojni (Belgija je izrazito industrijska država!) veliko dobrih katolikov. Toda njihovim naporom, razdeljeni v več majnjih struj, niso vedli do uspeha. Cardiju se je začel baviti s tem vprašanjem sistematično. Prirejal je anketo za anketo in ustanavljal študijske in delovne krožke. Ko je spoznal, v kakšni bedi — zlasti moralni — živi na desetine tisočev mladih delavcev, je sklenil, da se popolnoma posveti nalogi opozarjati jih na njihove dolžnosti, njihovo odgovornost, njih veličino ter jih braniti. 20. julija 1924. se je sestalo v Bruslju okrog 100 duhovnikov. Pri tej priliki je Cardiju v plamenečih besedah pokazal na neodložljivo potrebo, da se ustanovi pokret, ki bo zajel mlade delavce, in sicer ne samo da predstavlja njihove zahteve, ampak, da jih

hrvatskega naroda. S tem kažejo disciplino, kajti vedo, da je vsak nered in vsako ljudsko gibanje voda na mlin svetovne komunistične revolucije. Skriti rdeči apostoli pa vneto pihajo v ogenj razprtij, da bi čim višje goreli.

Imamo list, ki pod vablјivim podnaslovom »Glasilo slovenskega delovnega ljudstva« menda nima drugega dela nego zabavljanje. Da, lahko je rušiti, toda težje popravljati, kar je zavoženo, najtežje pa graditi znova. Lahko je sipati nezadovoljstvo in zabavljati, pri vsem pa ne imeti nobene odgovornosti.

K prazniku angelov varuhov

(2. oktobra)

Kot lepa pravljica se nam zdi, če slišimo danes še kje slučajno besedo o angelu varuhu. O, saj je bilo lepo, ko smo še v vse to verjeli, toda vse to je vendar samo za otroke. Kdo naj bi se še danes menil zanje, ko nam že davno Miklavž ne prinaša svojih darov in tako tudi angelov ne potrebuje, da bi jih z njim nosili? In vendar, bolj ko se mi potapljam v vse posvetne težave, v večjih skrbeh je naš angel varuh — vsak človek ima svojega — za našo večno srečo. Vedno težja postaja njegova služba, čim bolj se mi oddaljujemo od pravih poti. In čeprav ga že naša brezbriznost tako utruja, da nas ne more več neprestano opominjati na pravo pot, vendar še vedno išče novih sredstev, da nas k temu pripravi. Saj je njegova služba služba najvišjemu vladarju, ki mu je blagor vseh njegovih podložnikov resnično pri sreč.

Toda, če se že za svojega angela tako malo zmenimo, kdaj se potem sploh spomnimo na naše skupne zavetnike? In vendar uči naša vera, da stoje ob božjem prestolu tudi angeli narodov. »Vsakemu narodu je Bog postavil meje po številu angelov« pravi Mozes v V. knjigi in »vsakemu narodu je postavil enega za vodnika« nadaljuje Sirah (17, 14). In ti angeli vzamejo svojo nalogo zelo resno. Oni se trudijo, da bi za svoj narod vedno in povsod

Rekli bi, da to ni moralno, pa predobro vemo, kako daleč je komunizem od morale.

Tako drvi čas.

Nič idiličnosti, nič odlašanja in samotolažbe, a tudi nič bojzani! Odločno pogledjmo realnemu življenju v obraz in po potezah tega obraza v božjem imenu usmerimo svoje sile, da bodo v družbi zmogale krščanske ideje nad grobimi materialističnimi!

kar največ dosegli. Da, oni spremljajo celo njihove zemeljske boje in tako vidimo, da se v nebesih bojujeta angela Perzije in Grkov (Daniel 10, 13—21). Prav gotovo pa je boj pod nebeškim vodstvom najboljši. Zato pa moramo tudi angela varuha slovenskega naroda z zvestim življenjem po načelih katoliške vere v njegovem težkem boju za naše pravice kar najbolj podpreti, da nas bo srečno prepeljal skozi vse viharje, ki se nam še obetajo. Naj si izbere za zaveznika Mihaela — kakor si ga je Danielov angel — ki je knez angelov in proti kateremu ne more nihče zmagati. Tedaj bomo lahko mirno pričakovali razpleta svetovne in z njo zgodovine našega naroda, ki je danes našim očem še tako skrit. Tedaj nas nobeno nasilje ne bo moglo uničiti in grozeče žrelo nove vojne ne pogoltniti. Zakaj nad oblastjo topov in pušk je vzvišena oblast božja, ki jo boljše kot zemski poglavarji izvršujejo nebeški knezi, angeli, glasniki in poslanci miru. Zato pa tudi ob priliki godu angelov varuhov iskreno molimo, da bi nam angel varuh našega slovenskega naroda znal vedno najti sredstev, ki bi nas obvarovala vseh velikih in malih sovražnikov in nam dobiti zanesljivejših prijateljev, kot smo jih imeli doslej.

Katoliška akcija

»Mnogo je takih, ki izpovedujejo nauke Cerkve glede pokorščine do svetne oblasti, glede lastninske pravice, delavskih pravic, odnošaja med Cerkvijo in državo, pravic sv. stolice in škofov, glede oblasti Kristusa-Stvarnika, Odrešenika, Gospoda nad posamnim človekom in narodi! In vendar se isti ljudje obnašajo v svojih javnih nastopih, spisih, javnem udejstvovanju tako, kot bi tozadevne smernice, nauki, načela papežev Leona XIII, Pija X. in Benedikta XV. zgubili svojo veljavo.«

Ta tožba papeža Pija XI. v prvi okrožnici »Ubi arcano« z dne 23. decembra 1922 je nam katolikom resen opomin za bodočnost, saj odkriva najglobljo rano na skrivnostnem Telesu Kristusovem. Verniki, laiki nimajo poguma uveljaviti z vso odločnostjo rešilne nauke Cerkve. Katoliška akcija, ki je sodelovanje laikov pri hierarhičnem apostolatu Cerkve, naj to vrzel izpolni. Zato hoče naš list, ki ima prav ta namen, katoliška načela uvajati v vse javno življenje po vodilni katoliški inteligenci, z vso stvarnostjo proučavati ideje, pomen, dalekosežnost Katoliške akcije: predvsem jo moramo mi sami razumeti in pronikniti v njene globine.

Kam naj sega Katoliška akcija?

1. Vsi naši naporji morajo iti za tem, da postavimo spet človeški rod pod oblast Kristusa Kralja in da v Kristusu obnovimo človeško družbo; s tem ne mislimo samo na neposredno poslanstvo Cerkve, ki je v tem, da vodi duše k Bogu, ampak na vse, kar izhaja iz tega poslanstva, skratka na krščansko civilizacijo v celotnem obsegu. Torej:

a) Boriti se moramo z vsemi dopustnimi sredstvi proti krščanstvu sovražni civilizaciji in odpraviti vse njene zle posledice.

b) Upoštevati moramo Kristusa v družini, šoli, družbi.

c) Poudarjati načelo, da izvira človeška avtoriteta iz Boga.

č) Z vso resnobo se moramo pobrigati za interese ljudstva, posebno kmečkega in delavskega in sicer ne samo tako, da poudarjamo vrednote nadnaravnega življenja, ki nudijo brezdvomno glavno tolažbo v težavah življenja, ampak da tudi dejanski skušamo lajšati njihove težave in boljšati njihov položaj s primernimi odredbami.

d) Možje, ki so odgovorni za javno zakonodajo, naj skrbijo za to, da so zakoni pravični; pravice Boga in sv. Cerkve naj branijo kjerkoli in kadarkoli.

e) Laik, ki se doslej ni zavedel svoje odgovornosti za versko življenje, javni kult, liturgično življenje, javno in privatno moralo, časopisje, film, radio itd., mora zavestno in hotoma prevzeti del te odgovornosti, ker se mora spet vživeti v cerkveno življenje in mišljenje ter se čutiti kot *živ i ud Kristusovega telesa*.

f) Proti boljševisko-komunističnemu bloku, ki ga družji materialistična miselnost, je treba postaviti strnjeno občestvo, kateremu načeljuje nevidna glava — Kristus; proti mednarodnemu framptonstvu, ki pod krinko svobodoljubja, laždemokracije hočeta zasužnjiti vse duhovno in gospodarsko življenje diktaturi plutokracije in brez-

boštva, je treba postaviti fronto krščanskih narodov, ki hočejo spet zaživeti iz starih, vekovitih načel Kristusa Kralja, ki je narode osvobodil iz okov poganskega mračnjaštva. Zato je treba dvigniti prapor Kristusa Kralja, da bo spet luč narodom. Vera nam ni zgolj privatna stvar, ampak sila, gibalno, počelo vsega udejstvovanja. Verski individualizem odklanjamo. Vprav tako zavestno in na svojo notranjo nadnaravno veličino ponosno občestvo, ki stalno goji notranje življenjske

stike s svojim »glavarjem«, s Kristusom, je nepremagljiva fronta proti vsemu brezboštvu.

g) Akademiki, ki so iztrgani iz svojega župniškega občestva, morajo gojiti svoje akademsko versko občestvo, ki je v tesni zvezi s Cerkvijo. Običajna akademska društva, ki gojijo bolj vnanje stike akademikov, družabnost, sport, stanovske zadeve, imajo svojo akademsko upravičenost, ne morejo pa sama po sebi rešiti problema vpostavitve Kristusovega gospodstva v človeški družbi

Zato Stražarji zmagujemo

Nismo le nova številka v vrsti mnogih in običajnih pokretov, ki se zamenjujejo in si sledijo v razkošju in brezskrbju svobodnih dni. Ko je bilo po slovenski domovini trpljenja v preobilju, ko smo si pojem svobode samo še megleno po spominu predstavljali, ko je denunciantstvo in preganjanje neomejeno vladalo po slovenskih vaseh in mestih — v tistih dneh se je rodil pokret Stražarjev. Komaj smo bili, že smo stali v borbi na dveh frontah: proti režimskemu nasilju in komunizmu; kajti v vzdušju trpljenja, tiranije in iz tega izviraajočega hinavstva je z lahkoto dvigal svojo zakrinkano glavo komunizem. Diktatura, nezadovoljstvo, gospodarska stiska, naraščajoča zmeda in zaradi dolgotrajne popolne nesvobode nejasnost v najosnovnejših življenjskih vprašanjih — vse te in še druge značilnosti so dajale komunizmu bujno rast posebno med takrat doraščajočo generacijo, ki v svobodnih dneh še ni bila zrela, da bi se svetovnonazorno določno opredelila. Videli smo to razdejanje in gledali usodne obrise bodočnosti. Spoznali smo, da framazonski režim s svobodomiselnostjo brezbožno vzgojo v šoli in v vsiljenih organizacijah in s celotnim sistemom vladanja vzgaja obilen komunističen naraščaj. Krščanski obnovi, bodisi z ustno besedo, tiskom, z zbiranjem, organiziranjem itd. so bila neprodušna zamašena usta, zavezani vsi udje. Kar je bilo v katoliški slovenski skupnosti, posebno v mladem rodu omahljivega, je začelo padati, kleno pa je ostalo.

Prišle so »Mlade zarje«, kmalu nato »Povsod Boga« in lani »Straža v viharju«; kljub neznosnim tiskovnim razmeram (cenzura!) smo vztrajali in vzdržali in danes začinjamo drugo leto »Straže«.

Za našo prosveto

Slovenska katoliška akademska mladina, ki ji je pri srcu resničen dobrobit našega naroda, se iskreno veseli in obenem čestita slovenskemu ljudstvu, da je vendar zmagala pravica in da je zopet odprta tista pot, po kateri se najlažje širi katoliška prosveta. Mladi slovenski katoliški rod se dobro zaveda, da je po veliki večini v trpljenju in solzah slovenskih kmetiskih ali delavskih mater rojen in da mu žulji naših kmetiskih ali delavskih mož-očetov študij omogočajo. Zato pa hoče biti ta rod našemu ljudstvu hvaležen, zato z globokim razumevanjem z njim v trpljenju trpi, se žalosti, pa tudi veseli. Ko je zadnja leta ležala tema nad našim ljudstvom, se tudi mladi rod v borbi za pravico in svobodo ni bal žrtev, zaporov, preganjanj in kazni, danes pa se veseli prvih sadov pridobljene svobode.

Kot zvesti sinovi slovenskega naroda vidimo in priznavamo, da nas je na tej zemlji, ki so jo pradedi naši s cerkvami posejali in nanjo božji blagoslov izprosili, skozi tisoč let moglo ohraniti le krščanstvo. To pa, da smo Slovenci na razmeroma visoki kulturni stopnji, je velik sad katoliške prosvete, ki so jo duhovniki zasejali in jo je veliki Slomšek utrdil. Katoliška prosveta nam je pravi narodni zaklad. Vzeti narodu ta zaklad je zločin, in če mu ga vzame lastni sin, je to dvojni zločin. Ko je krivica popravljena in nam je prosveta zopet vrnjena, naj sedaj

Doba prebujajoče se svobode nam je dala možnost širšega razmaha. To je potrdila Oljka. Tu smo tudi spoznali, da je ideja močnejša od vseh organizacijskih vezi, saj so te že davno morale prenehati. Nove razmere so morda povečale število udeležencev. Toliko kot nikdar prej se nas je letos nabralo na Oljki. Miselno pa je bil naš tabor tako lep in izklesan kot gotovo še nikoli. Povedali smo odkrito brez pridržkov, brez olepšav, preprosto in jasno:

Da je vera v evharistično življenje — naš temelj.

Dosleden katolicizem v vsem življenju — naše sredstvo.

Popolna krščanska obnova vsega življenja — naš cilj.

Slovenski narod, njegova materielna in duhovna svojina pa — naša ljubezen.

Poleg teh osnov smo si na Oljki še jasno opredelili pojme in sodbo o marksizmu, fašizmu in ostalih socialnih absolutizmih ter še o marsičem, kar ni brez važnosti. Nobenega dvoma si nismo pustili glede našega socialno-političnega cilja — krščanske ljudske države.

Goreče plamenice v nočni procesiji v rokah množice slovenskih študentov na tradicionalni Oljki in vsakodnevnih preko sto študentov v tistih dneh pri božji mizi — to dvoje je pričalo, da so to mladi izobraženci iz armade onih 40.000 slovenskih fantov in mož s kongresne polnočnice.

Stražarski pokret med slovensko mladino zmaguje. Ker je mlad — a dosleden, katoliški — a sodoben, globoko religiozen — toda borben!

s podvojeno silo deluje in skrbi, da bo naš narod še nadalje ostal zavedno katoliški in zavedno slovenski. Mladi katoliški akademski rod, ki se zbira okrog »Straže v viharju« in ki se dobro zaveda, da mu je najvišji vrednoti, to je katolištvo in slovenstvo njegovo, vcepila že njegova mati, bo stal budno na straži in bo vedno skrbel, da ne bo oropan teh vrednot ne on, ne ljudstvo njegovo. Zato ne bomo nikdar dopustili, da bi se med naše ljudstvo razlival smrad in gnoj, ki od drugod prihaja in ki ga hoče zastrupiti in uničiti, ampak bomo stalno opozarjali naše prosvetne delavce na tista gibanja in tokove, ki bi utegnili biti najbolj nevarni, saj ravno na univerzi taka gibanja najprej in najbolj občutimo.

Naša prosveta naj omogoči slovenskemu ljudstvu čim širši vsestranski kulturni razmah, naj bo prava ljudska univerza. Poleg dobrih iger nava uvede prave šole s predavanji za moške in ženske, stare in mlade. Če so na delu združene sovražne sile, da nas uničijo, morajo biti na delu tudi vse naše sile, da se branimo. Predvsem pa naj se pritegne k delu v društvih mladina, saj bo šlo v bodočnosti vendar za njeno in njenih otrok usodo. V tem koristnem in potrebnem delu naj merijo svoje moči fantje na deželi, tu naj pokažejo svoje junaštvo, ne pa pri litrih in nožih po gostilnah! — Naša prosveta mora nuditi vsakemu slovenskemu

tudi vzgaja. To je rojstni dan organizacije J. O. C. (Mladi katoliški delavci). Potem se je začelo ogromno delo. V šestih mesecih je nastalo že več kot 300 društev in 150 lokalnih sekcij JOC. Predvsem je bilo to v Valoniji, toda ni trajalo dolgo in tudi vsa Flamska se je vnela za ta pokret. — Za mladimi delavci so se organizirale kmalu tudi mlade delavke. Meseca februarja 1925. je začelo izhajati tudi njihovo glasilo »Veselje in delo« (Joie et Travail). Leta 1925. se je vršil prvi kongres, ki je zbral 600 delegatov, v septembru istega leta pa se je vršil takozvani študijski teden, prvi v vrsti takih tednov, ki pomenijo ravno moč žosistov. Istega leta se je izšel za celokupno članstvo »prirodnik žosistov« kot sad tega prvega študijskega tedna, ki vsebuje temelj žosistične doktrine in dela. Naslednja leta se je vršilo še mnogo kongresov tako v raznih mestih. Kongresa v Bruslju se je udeležilo l. 1930. že 6000 delegatov. Organizacija pa je rasla še naprej in šteje danes na desetisoče članov. Žosisti so danes sila, ki mora z njo računati vsak, tudi neprijatelj. To je izrazito apostolska organizacija, ki širi krščanske socialne ideje med delavstvom. Veličastni kongres žosistov opominja tudi nas, naj bomo močni in pomembni na vseh frontah, če hočemo, da se ognemo prihodnosti, kjer bi hotele vladati temne sile.

V Moskvi je umrl znani francoski literat in politik Henri Barbusse. Bil je izrazito komunistično usmerjen kot politik, kot časnikar in kot literat. Sodeloval je (v prejšnjih letih) pri časopisu »l'Echo de Paris«, bil je direktor dnevnika »Petit Parisien«, razen tega pa je sodeloval pri mnogih drugih levičarskih publikacijah. Kot pisatelj je najbolj znan po vojnem romanu »Le Feu« (Ogenj). Smrt ga je doletela v objemu komunističnih sodrugov v Moskvi.

Kriza je segla tudi po poetih. V Newyoru so jih najele mestne oblasti, da jim pomagajo sestavljati in urejevati mestne vođiče.

Adolf Hitler je skušal pridobiti za narodni socializem ugledne nemške pisatelje in znanstvenike. Znani Stefan George, ki ga je malo pred smrtjo povabil Hitler na sejo pruske Akademije, mu sploh ni odgovoril. Oswald Spengler, filozof zapadne dekadence, je odbil Hitlerjevo vabilo, da bi zasedel profesorsko stolico na univerzi v Münchenu.

UNIVERZA

Nadaljujemo! V Akademski zvezi organizirana slovenska katoliška akademska mladina, v svojih stremljenjih podkrepjena po mogočnem slavju evharističnega kongresa, posebno po njegovem akademskem delu ter po krasno uspelem dijaškem taboru na gori Oljki, nadaljuje svoje delo in borbo na univerzitetnih tleh v teh-le smereh: 1. Naša univerza mora dati vsej mladini pozitivno krščansko usmerjenost! 2. Za nepolitični, strogo, nestrankarski, toda za odkrit in jasen svetovnonazorni značaj opredeljevanja in borbe na akademskih tleh. 3. Za doseglo reprezent-

tančne organizacije, osnovane na načelu neposrednih in tajnih volitev po listah. 4. Za dosledno izpoplonitev naše univerze. 5. Za odpravo šolnin in taks. Odločno se hočemo boriti: proti načinu vsake nasilne borbe oziroma razračunavanja; proti po komunizmu na našo univerzo uvedeni borbi, ki namenoma uporablja nemoralna sredstva in se principielno poslužuje laži; načelno proti kakršnikoli komunističnim akcijam, propagandi i. t. d., proti neslovenskemu jugofašizmu v katerikoli obliki ali organizaciji; zato, da dobe vse predavalnice na naši univerzi znamenje globoke vere in krščanskega prepričanja ogromne večine slovenskega ljudstva, ki je edini pravi lastnik univerze — sv. križ! Naloga naše univerze je, da zelo skrbno goji slovensko tradicijo in vse kulturne vrednote slovenstva. To je smer matične organizacije slovenskih katoliških akademikov »Akademske zveze« in to smer bo v svoji univerzitetni rubriki vselej dosledno zastopala akademska »Straža v viharju«.

»Akademijski glas« po več kot dveh letih blodnje končno — doma. Ustanovljen je bil »Akad. glas« izven opredeljenih akademskih grupacij. Lani pa je bila sklenjena zanimiva kupčija, iz katere so izšli kot novi lastniki »Akademskega glasa« tovariši marksisti. Čeprav mu že od rojstva ni pripadala reklamna fasada »Strokovno-informativno glasilo«, jo je vendar obdržal tudi pod novimi gospodarji. Na to dejstvo je »Straža« takoj opozorila. Da naše očitane podpremo, smo v več sestavkih pod rubriko »Univerza« do zadnje mišice in kosti raztelesili »Akademijski glas«, mu pregledali tudi drobje in živčni sestav. Nesporni rezultat naše temeljite preiskave je bil: »Akademijski glas« je obolel na kroničnem materializmu z močno inklinacijo na levo. Čeprav je bila naša diagnoza točna (danes je podan popolen dokaz!) vendar ni hotel verjeti našim ugotovitvam, temveč je protestiral proti »nelojalni konkurenciji«. Očividno se je bolezen v početnicah močno poslabšala, tako, da je končno tudi bolnik izprevidel, da je res bolan in da bo najboljša, če zaključijo svojo odisejajo in jo zavije proti domu. Pod gostoljubno streho svojih sester »Sodobnosti« in »Ljudske pravice« je deležen obilne sestrske nege. Ker pa sta sestri še težje bolni kot bratec in ker je poleg vsega po vsej okolici tudi neprijetno klima, je slovenski narod v resni nevarnosti, da se naseli v dom naše prave, neodvisne, progresivne, socialne, protifašistične, protivojne, prosvetljene resnične ljudske kulture — nesrečna smrt. — Pa še eno resno besedo: Ali je bila naša lanska ugotovitev glede »Akademskega glasa« res samo plod »fanatizma« in »blodnje« (v takem žargonu je skušal »Akademijski glas« lani zavračati naše ugotovitve o njegovi usmerjenosti na levo)? »Straža ni varala niti čitateljstva, niti sebe, niti ni delala krivice »Akademijskemu glasu«. Kar smo mi že lani dokazali je letos »Akademijski glas« sam z dejanjem priznal! — da je namreč marksistično usmerjeno glasilo in da je njegova

človeku možnost, da najprej dobro spozna svoj narod, ki na zemlji slovenski dela, trpi, moli in poje, potem svoj položaj, svojo zgodovino od prihoda Slovencev preko kralja Sama, korotanskih knezov, panonskih vojvod, robote, podložništva pa stare pravde in Turkov do novejšje in najnovejšje dobe. V zgodovini naj ljudstvo spozna, kdo ga je skoz in skoz branil in ščitil, kdo je vedno in nesebično zanj delal in kdo ga je skoraj dosledno izdajal. V prosveti naj bo ljudstvu zopet odprta pot do naše literature, do naših največjih pesnikov, pripovednikov, pa tudi znanstvenikov in umetnikov. Vsi, posebno pa še dekleta naj se v prosveti navzamejo ljubezni do družine, do očetove zemlje in hiše, do vasi, župnije, slovenske domovine, države, do bolnikov, ubogih, za reorganizirano karitativno delovanje itd. V katoliški prosveti naj spozna naše ljudstvo katoliške politične, leposlovne, mladinske in nabožne liste, velik pomen časnikarstva ter sodelovanja in širjenja dobrih časopisov. Katoliška prosveta naj opozori slovensko ljudstvo na razna tuja, nam sovražna in brezbožna gibanja, ki prihajajo od drugod in nas hočejo preslepiti ter zasujati, kot razni fašizmi, marksizmi, boljševizem itd. Vsa ta in podobna zmotna gledanja na svet, na človeka in na življenje morajo prosvetni delavci dobro poznati, da bodo mogli in znali sebe in druge pred njimi varovati. V prosvetnih društvih naj se ljudstvu s prave strani osyetti danes tako važno socialno vprašanje, naša obsodba kapitalizma (ki je ne bomo nikdar nehali z vso odločnostjo povdarjati), važnost združništva, pomen kmetskega, delavskega, obrtnega, industrijskega, trgovskega in

drugih stanov, papeške okrožnice o novem družabnem redu, torej krščanska rešitev socialnega vprašanja in končno, kakšna naj bo prava krščanska ljudska država. To je le nekaj primerov za delo na slovenskem krščanskem prosvetnem polju.

Če bomo v tem dobro podkovani, bomo znali obraniti in zdravo ohraniti našo zemljo in naše ljudstvo tudi takrat, ko bodo zablesneli nad nami najhujši viharji. In vzdržali bomo, pa naj pride sovražnik v ovčji obleki ali pa z mečem nad nas.

Z ozirom na sklepe, ki so bili sprejeti na letošnjem zasedanju komunistične internacionale v Moskvi, moramo biti zelo pozorni na komunistične hujskače in boljševiško ali kulturno-boljševiško literaturo, kajti boljševizem se z vso silo in s satansko zvijačnostjo trudi, da bi čimprej pripravil pot rdeči revoluciji. V to svrhu se poslužuje današnje stiske in revščine, pa tudi najostudnejših sleparij in laži, posebno pa letakov, časopisov in tiska sploh. Če bo ljudstvo dovolj izobraženo ter dovolj oprezno — in k temu bo v veliki meri pripomogla obnovljena prosveta — bo vedno in povsod znalo pokazati vrata zvijačnim prevratnim boljševiškim elementom.

Ljudstvo slovensko, če nočeš pasti v še hujšo bedo, če nočeš, da bi brezbožniki zažigali tvoje domove in pobijali tvoje duhovnike, če nočeš, da bi bila tvoja svetišča, ki so ti tisoč let mir in tolažbo delila, kup razvalin, če nočeš, da bi v bodoče šli tvoji najboljši sinovi na Solovječke otoke, nad teboj pa vladali lopovi, potem se vzdajaj v katoliški prosveti!

Problemi

Življenje naših dni se kljub krizi, o kateri pravimo, da je splošna in da pomeni popoln zastoj, odigrava s filmsko brzino. Zato se nam zdi ob vstopu v novo leto, da naš list, ki si je po starih pravicah študentovskih glasil dovolil dobra dva meseca oddiha, kar ne bo mogel dobiti kontakta z dogodki preteklega leta ter tako ne bo mogel v vsej potrebni jasnosti podati notranje zavisnosti najnovejših dogodkov, ki se nam kopičijo drug za drugim v nepregledno vrsto. Če jih hočemo vsaj nekaj imenovati, naj naštejemo le veličastno evharistično manifestacijo, ki je naš narod prevzela in navdala s pogumom res prav slehernega slovenskega človeka. Bil je to brez dvoma velikanski dogodek v zgodovini našega naroda, čigar sadovi pa bodo ostali v nas trajni le tedaj, če se bomo daleč izven šuma in vrvenja vsakovrstnih dogodkov in trenj pogosto spominjali nanj ter skrbno izvajali sklepe, ki smo si jih naložili in se tudi v skladu s smernicami, ki nam jih je podal, uveljavljali v vsem našem življenju. Kakor je bila iskrena naša priprava na ta kongres, tako naj nam bodo svete večne vrednote, ki smo jih z njim proslavili in ki so vzvišene nad vse tudi najvažnejše pojave v našem zemeljskem življenju. V tem, kar je trajnega in večno nespremenljivega, kar je najbistvenejša vsebina naše vere ter najvažnejša vez vsega katoliškega občestva, mislimo, da bomo najlažje našli kontakt z dogodki preteklosti, a tudi pot v bodočnost. »Kajti veliko bolje je, zaupati v Gospoda kot pa zaupati v ljudi.«

Če nadaljujemo ta skromni pregled dogodkov zadnjega časa, se moramo ustaviti zlasti ob velikem kongresu kominterne, ki se je letos v velikem sijaju vršil v Moskvi in je v teku skoraj enomesečnega zasedanja podal nove smernice organizatorjem

svetovne revolucije. Bile so to sicer v glavnem le že prej iz Pariza, Bruslja (prim. članke o svetovnem kongresu dijaštva v lanskim štev. »Straže« in drugel!), Zeneve in drugih centrov izdane smernice, ki jih pazljivi čitatelji »Straže v viharju« že poznajo, a jih je kominterna tudi uradno priznala za svoje ter jih v velikem sijaju tega kongresa proglasila za najnovejše dogme rdeče internacionale. Vendar moramo vedno znova opozarjati na nevarnosti in na zločinsko igro te brezvestne organizacije, ki ji nikdar ni mar milijonov nedolžnih žrtev, če je treba doseči udobnejše položaje za boljševiške mogotce ter njihove svobodoumne pomagače v ostalih deželah sveta. Zlasti pa je naša dolžnost o delovanju te organizacije tudi v bodoče obveščati naše čitatelje, ker vplivi in posledice njenega delovanja tudi pri nas ne bodo izostali, saj je bil na kongresu tudi zastopnik iz Ljubljane. Brez dvoma ni bilo treba hoditi na tako dolgo pot samo zaradi tega, da bi sporočil domov sklepe, ki jih je objavilo vse svetovno časopisje.

Tretji važni dogodek je silna zaostritev abesinskega spora, ki grozi zdaj zdaj izbruhniti v strašno vojno. Namesto večnih krščanskih resnic in nauk imperialistični sistemi niso mogli narodom nuditi svojega duhovnega bogastva, zato pa tudi iščejo iz težav, v katere so zabredli, izhoda na tako nekulturen način. Abesinski konflikt pa v svojih posledicah ne bo le preizkušnja za enega izmed modernih avtoritativnih sistemov, temveč bo morda še hujša preizkušnja vrednosti in pomembnosti vse tako imenovane evropske kulture. Katoliška Cerkev je prva tudi v tem sporu prišla do jasnosti ter postavila vsemu svetu samo en princip, ki je bistven pogoj za pravično rešitev spora: nobene vojne! Če pa njen klic, dasi ima

Gostilna „Zadružna klet“, Kongresni trg

„Svoji k svojim!“

močan odmev v svetu, kljub temu ne bo ostal le glas vpijočega v puščavi, je seveda vprašanje bližnje bodočnosti.

Velika negotovost je zajela tudi narodni socializem v Nemčiji. O tem nam priča silno divjanje kulturnega boja, ki se je razbesnel v zadnjih mesecih v državi in ki jasno dokazuje, da ves mehanizem tega avtoritarnega sistema ne more priti v zaželjeni tek. Da se pred ljudstvom opraviči ta nepravilni tek, je seveda treba najti oviro in to izven stroja samega. Politični katolicizem, že stoletja zlorabljana fraza vseh sistemov, ki so se borili proti vsaki krščanski resnici, je najprimernejši izgovor. Zato, da se lahko uveljavlja nenaravna poganska doktrina, zato, da mora ta sistem pokazati svoje uspehe, je treba boljšemu delu s silo prepričati, da bi dosegel kake uspehe, treba je prevzeti karitativno akcijo, to eminentno ustanovo požrtvovalnosti katoliškega duha, ki jo je Kristus v tolikih svojih prilikah priporočal prevzeti in jo izprevečiti v karikaturu. Nasilje, ki je spremljalo to uradno akcijo je seveda nadkrililo materialne uspehe krščanske dobroteljske — en vzrok več, da se še ostrejša nastopi proti nepotrebnemu katolicizmu. Quo vadis, Europa? smo vprašali lani in danes ponavljamo, dokod še?

Vsi ti in še drugi pomembni dogodki so se uvrstili v kratko dobo par mesecev. Tudi v domačem življenju je mnogo novega. Naj omenimo le politično spremembo v juniju, ki bi je ne omenjali, če nebi upali, da novi sistem ne bo nasproten krščanskemu pojmovanju življenja. Ne pride nam niti na um, da bi se spuščali tako globoko, da bi pisali

apologije novemu sistemu. To bi segalo daleč iz okvira našega lista. Toda prejšnji sistem si je z dekreti, ki so imeli namen zadeti v živo in ohrometi vse telo našega naroda ter njegovo katoliško kulturo, lastil toliko oblast, da bi bilo želeti, da bi bila nova sprememba sistema ne le politična, temveč v prav izrazitem smislu kulturno-politična sprememba. Zato pravimo, ne smemo mimo tega važnega dogodka, čeprav samo s to spremembo še niso rešena težka vprašanja, ki zadevajo naš narod in našo narodno kulturo. Mislimo pa, da bo zdaj vsaj to strašno nasilje odstranjeno, da bi se morali katoliški otroci učiti in trpiti z nauki, ki bijejo v obraz katoliškim resnicam.

Končno se bomo morali zopet ozreti po naši literarni produkciji v zadnjem času. Mislimo, da se odmevi, ki jih je naš list načel v publicističnem življenju, tudi letos ne bodo zmanjšali. Mnogim se namreč zdi strašno težko razumljivo ali pa kar nerazumljivo, da je mogoče dobiti ljudi, ki bi se zavzemali celo za to, naj bi tako v zasebnem kot v javnem življenju vedno veljala katoliška načela. Takega gibanja kar ne morejo razumeti in vedno jim lebde pred očmi tuji vzorci, ki naj bi bili manj »ekstremni« kot se to mnogokrat imenuje. Vsa ta malodušnost, naj se javlja v debatah ali v revijah, nas ne bo motila. »Straža v viharju« je postavljena zato, da vedno jasno vidi, kakšen je položaj. Svoja opazovanja pa potem sporoča svojim zvestim čitateljem, katerim služijo za pravo orientacijo. To nalogo hočemo vršiti še v naprej, čeprav nas mnogi in najbolj potrebni niso razumeli.

Od Prage preko Velehrada do Bratislave

Kongres Pax Romane od 1. do 8. septembra 1935.

1. Pax Romana.

V službi miru in Cerkve hoče biti mlada, ali že po vsem katoliškem svetu razširjena organizacija katoliških akademikov s tako značilnim imenom Pax Romana. Če je bila Pax Romana do nedavnega samo nekaka predstavnica katoliških dijaških federacij posameznih narodov, pa se je v zadnjih par letih spremenila v živo, organsko korporacijo katoliških akademikov in akademičark vseh narodov in začela s tem neprimerno bolj služiti svojemu imenu po geslu papeža Pija XI: Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem.

Danes se Pax Romana že prav dobro zaveda, da v dobi likvidacije žalostnih dedščin 18. in 19. stoletja, v dobi ustvarjanja novega obličja zemlje mlada katoliška inteligenca ne sme stati brezplodno ob strani, marveč mora ravno internacionalna katoliških visokošolcev doprinesiti iz Kristusove zakladnice svetu najbolj potrebnih krščanskih elementov za obnovo družabnega reda in pomirjenje vseh stanov.

Če naj katoličan uveljavi svoja načela in čednosti pri obnovi družbe potom svojih mladih, ki se pripravljajo za vodstvo iste družbe, je posebna naloga mednarodne Zveze visokošolcev in vseh posameznih njihovih organizacij, da posvetijo vse svoje sile prvenstveno katoliškemu oblikovanju mlade inteligence v umskem, moralnem in stanovskem oziru in da te elite potem usmerijo nujno v apostolat z društvu kat. akcije. Formacija katoliške elite na univerzah in osvojitve akademskih mas za Kristusa, to dvoje je sveta in dragocena naloga kat. visokošolskega gibanja. Pax Romana pa naj to gibanje veže, podpira in vzpodbuja ter stavlja v službo visokim ciljem Cerkve in potrebam novega časa.

2. »Nov človek v novem času«

Zavedajoč se svojega poslanstva je Pax Romana svoj letošnji mednarodni kongres hotela posvetiti vprašanju, kako treba usmeriti delo kat. visokošolskih organizacij, da bodo mogle za novi čas obli-

kovati novega človeka. Naslov je svež in tudi delo, ki je naslovu kongresa odgovarjalo, je bilo dosti sveže, dasi se včasih kar nismo mogli znebiti vtisa kot da mednarodni kongresni aparat nekoliko ovira eruptivnost duha, kakršna bi se ob takih vprašanjih pri mladini gotovo morala pojaviti bolj kot se je. Glavni duhovni vodja Pax Romana abbé Grémard, profesor filozofije v Fribourgu je v uvodnem nagovoru v Marijini cerkvi v Pragi takoj jasno povedal, da pomeni oblikovanje novega človeka najprej Pavlov: inducite Christum, oblecite Kristusa. Če naj svetu prinesemo Kristusa in s tem mir, moramo sami najprej nositi v sebi Kristusovo kraljestvo in njegov mir. Tej duhovni obnovi človeka so bila tudi posvečena glavna predavanja prvih kongresnih dni.

Tako je znani sodelavec pri reviji »Na hlubinu«, dominikanec dr. Silvester Brait iz Olomuca v svojem govoru karakteriziral moderni svet z begom pred Bogom in izgubo smisla za poslanstvo Cerkve, ki naj združi vse ljudi v Bogu po Kristusu. Potem pa je pokazal, da more prinesiti pomoč takemu svetu le pravi kristjan, ki iz moči in smernic nadnaravnega sveta ozdravlja človeško politično, socialno in stanovsko življenje. Kat. akcija zahteva, da kristjan naših dni uveljavi moč krščanstva za obnovo življenja naodov in vsega človeštva. Posebno je individualno kat. oblikovanje povdarjal prof. dr. Rudolf z Dunaja. Če naj bo kat. dijak nov človek, kakršnega zahteva novi čas, mora v pametnih mejah dati tudi telesu, kar je njegovega, da bo toliko lažje vzdržal v duhovnih borbah. Vendar pa naj se varuje skrajnosti, kakršne kažejo razni razizmi. Dalje mora formirati svoj razum, da bo mogel zdravo in jasno misliti in podajati nedvomne razsodbe. V ta namen — ponovno je bilo to povdarjeno na kongresu — mora dobro poznati to-mistično filozofijo in teologijo.

Toda nov človek mora biti tudi svet človek. Svetost naj črpa iz njenih virov: sv. pismo in sveta Evharistija. Pravičen in svet človek našega časa naj

»strokovno-informativna« firma vedno le bila krinka in zapeljiva vaba za neinformirane novince. Radovedni smo, ali bo to lažno firmo »Akademski glas« tudi letos pod streho novega konzorcija ohranil.

★

Španska katoliška akcija in »Družba družinskih očetov« v Spaniji sta sprožili predlog za ustanovitev španske katoliške univerze. Ta predlog je našel pri španskem ljudstvu in pri španski katoliški akademski mladini navdušen odmev in veliko odobravanje. Prve etape za doseg tega cilja so se že začele v Madridu.

V letnem semestru 1934-35 so organizirali katoliški študentje na univerzi v Oxfordu serijo važnih in aktualnih predavanj. Prva tri so bila izključno posvečene problemu zakona in rodbine ter omejevanja rojstev.

Društvo katoliških akademikov na univerzi v Londonu je s prvim majem letošnjega leta začelo izdajati revijo »The Terminal«. Ko so katoliški akademiki v Londonu dobili še lastnega dušnega pastirja, je njihovo gibanje zavzelo velik obseg.

»Catholic Action Students' Association« se imenuje centralna organizacija irskih katoliških akademikov, ki študirajo na univerzi v Dublinu. Podobna je naši »Akademski zvezi«. To centralno organizacijo so ustanovili irski katoliški akademiki letos in so v njej včlanjena razna akademska društva kot društvo »Pro fide«, Misijonsko akademsko društvo, kongregacije i. t. d.

V Parizu je ustanovljeno internacionalno »ognjišče« katoliških akademikov. Tukaj se shajajo in spoznavajo katoliški akademiki različnih narodnosti, ki študirajo v Parizu. Posebno pažnjo posvečajo pri tem »ognjišče« orientalskim (kitajskim in japonskim) akademikom.

»Katholische deutsche Hochschüllerschenschaft Österreichs« je imela koncem preteklega semestra svoj letni kongres v Salzburgu. Glavne točke, o katerih so na tem kongresu razpravljali, so bile: aktivnost katoliškega študenta, katoliška univerza v Salzburgu in »Universitas Catholica«. Kongres je močno družil vse udeležence na točkah krščanske, narodne in korporativne misli.

Letos od 6. do 25. avgusta so se vršili v Salzburgu peti visokošolski tedni, na katerih so predavali priznani krščanski strokovnjaki vseh vrst. Kakor je naš list že večkrat poročal, je cilj visokošolskih tednov popolna katoliška univerza v Salzburgu.

Katoliški akademiki iz Rima so 31. maja t. l. obiskali sv. očeta. Papež je v svojem nagovoru naglašal veliko potrebo znanstvenega studija verskih vprašanj od strani laikov ter živahno socialno delovanje.

Ustanovitev društva katoliške ruske mladine. Grupa katoliške ruske mladine v Louvainu je dala pobudo za ustanovitev lastnega društva. Ustanovitelji tega društva apelirajo na vse mlade ruske katoliške emigrante širom sveta, naj se jim pridružijo.

Prvi nacionalni kongres čilske mladine. V Valparaiso (Čile, Amerika) se je v maju vršil prvi kongres čilske katoliške

mladine. Kongres je trajal štiri dni in so na njem razpravljali o organizaciji in gibanju mladinske katoliške akcije, o potrebnosti verskega in npravnega življenja, o ekonomskih in socialnih tvorbah ter o tehniki študijskih krožkov.

Tudi protestantski akademiki se organizirajo. V Madrasu (Indija) so se aprila meseca sešli protestantski študentje in so sklenili osnovati veliko organizacijo »Student Christian Movement of India, Buruon and Ceylon«. Tu so združeni Angleži, sirske protestanti in vse ostale protestantske sekte.

Nova univerza v Teheranu. Perzijska vlada je sklenila, da začne z gradnjo prve perzijske univerze in to v Teheranu. Nova univerza bo imela šest fakultet: muslimansko pravo in teologija; prirodne in matematične znanosti; literatura, filozofija in pedagogika; medicina; pravo in ekonomsko-politične vede; razne druge vede (tehnika itd.).

J. U. C. — Zveza mladih akademikov — v Belgiji vneto študira in širi krščanski način rešitve socialnega vprašanja s posebnim oziranjem na korporacije. Tudi letos so imeli velik tečaj, ki so se ga udeležile mnogoštevilne znane belgijske, francoske, portugalske in avstrijske osebnosti, med katerimi je bilo opaziti mnoge univerzitetne profesorje (Louvain, Nancy, Paris itd.), advokate, duhovnike, pa tudi zastopnike delavstva, industrije in obrti. Zahtevali bodo izpolnjevanje krščanskih načel v vsem življenju, danes še prav posebno v gospodarskem.

V Italiji delujejo katoliški akademiki po raznih univerzitetnih mestih od Milana preko Rima do Sirakuz v krožkih katoliške akcije za akademike.

SREDNJA ŠOLA

»Straža v viharju« je letos namenila nekaj prostora za naše srednješolce. Oljka nam je dala mnogo pobude in navdušenja za delo. Bog daj, da bi pri tem tudi ostalo. Vsi borci za naše krščanske in narodne ideale na srednjih šolah, ogledajte se, poročajte iz vaših krajev in širite naš skupni list! Poleg časa, ki vam je potreben za učenje, vam preostaja še lep kosček prostega časa. Izrabite ga vsaj nekaj v ta namen, da študirate pereča sodobna vprašanja, ki bodo s kruto resničnostjo pridrla na plan, ko boste stopili v življenje. Šola vam nudi le neko splošno izobrazbo in gre mimo vseh teh vprašanj, »Straža« pa budno zasleduje tudi to plat življenja in vam bo zato varen kažipot po razburkanem trenju raznih gospodarskih in socialnih nauk in svetovnonazornih bojev ter vam bo osvetljevala vsa sodobna koristna in nekoristna prizadevanja v luči katoliškega svetovnega nazora. V »Straži« bodo objavljeni tudi vaši dopisi o življenju, delu in težavah na vaših gimnazijah. Na ta način se bomo dobro spoznali, obenem pa bodo te srednješolske vrstice nekaka vez med vsemi slovenskimi katoliškimi srednješolci, ki čutijo s Slovensko dijaško zvezo in so njeni prijatelji. Pišite tudi po eventualne nasvete ali informacije, radi vam bomo ustregli. Sedaj pa bratje, na delo!

živi sredi sveta bolj kot doslej. Rabimo v novem času svetih inženirjev, svetih advokatov, svetih bančnih ravnateljev, svetih časnikarjev itd. Njihova svetost pa bodi še posebej apostolsko usmerjena. Pax Romana naj vzgaja ljudi, ki si bodo svesti zmage. Še tretje predavanje p. Martindala S. J. iz Londona je lepo pomagalo kongresu do cilja. Govoril je o krepostih — virih krepostne dejavnosti, ki so v novem času posebno važne. V času, ko države zatirajo pravice posameznikov in družin, dovoljujejo razporoke, steriliziranje, preprečevanje rojstev, ertbanarije itd., mora imeti kat. visokošolec in visokošolka predvsem krepost moči, da more vztrajati v lepem moralnem življenju, četudi je vse slabo okrog njih. Mlademu kat. inteligentu je treba moči, da ohrani svojo osebnost svobodno, kljub vsem pritiskom države; moči, da živi kot lojalen državljani, pa vendar ne žrtvuje svobode svoje vesti. Po Martindalovem mnenju bo mogoče rešiti probleme sedanje družbe le s tem, da ustvarimo sredi poganske družbe novo, radikalno krščansko. Biti moramo pravi in odločni katoličani, »kvas za testo in luč za temo.« Treba je katoličanom naših dni odločne vztrajnosti v dobrem, da jih ne umaže svet, kateremu umakniti pa se zopet ne smejo. Da bodo mogli vedno nekatoličanom biti zgled krščanskega življenja, bi morali se znova obogatiti s čednostmi ubožstva, pokorščine in čistosti. Kat. dijaštvo naj istočasno v današnjem svetu prevzame iniciativo za vse, kar je dobrega v moralnem in materialnem svetu. Ne beg pred svetom, ampak osvojitev sveta s Kristusom.

Nov človek v novem času bo torej tisti, ki bo sam ves Kristusov, globoko prežet z božjimi načeli in božjim življenjem, pa istočasno odločen in pogumen apostol v zgledu in delu za obnovitev sveta v Kristusu.

3. Stanovska misel.

Posebno pa bo potreben tisti katoličan, ki bo svoj katolicizem in svoj apostolat uveljavljal v svojem stanju in poklicu. To pa je druga zahteva kongresa Pax Romane za novega človeka. S tem je bila dana tudi smernica vsem dijaškim federacijam, naj svoje delo kolikor mogoče stanovsko usmerijo. Morda je v tem tudi najkonkretnejši uspeh letošnjega kongresa.

Močno je povdaril abbé Gremaud, ki je o tem referiral, da po volji papeževi in potrebah časa stanovska misel prodira že pri vseh kat. gibanjih za nižje stanove (obrtniki, delavci, kmeti itd.), nikakor pa še ne v isti meri pri stanovih z akademsko izobrazbo, kjer bi bila še posebno važna, saj je prav od njih izšlo moderno poganstvo med širše in nižje stanove. Nujno je, da se oblikuje visokošolec novega časa v zdravniku, jurista, filozofa, profesorja itd., ki bodo katoliški v vsakem trenutku izvrševanja svojega poklica, pa ne samo pri nedeljski službi božji. Zato se mora katoliško oblikovanje že v dijaških organizacijah ločiti za posamezne stanove (medicinci, juristi itd.), in se nasloniti na konkretne razmere dotičnega stanu. Tako

Odkrita beseda

Slovensko narodno (v najširšem pomenu) življenje je izza Mahničeve dobe jasno svetovnonazorno opredeljeno. Mahničeva ostrovidnost je brezobzirno razločila in razmejila krščansko življenje — vrednotenje in dejstvovanje — od nekrščanskega, v vseh vprašanjih, na vseh področjih. Neusmiljeno je trebil Mahničev nekrščanski plevel iz vrta krščanske dejavnosti. Zato v vsej dobi po Mahniču noben poizkus megletega, ohlapnega, »širokogrudnega« krščanskega gledanja ni mogel opravičiti svojega obstanka. Taka stremljenja so se kaj kmalu razblinila. Le na tej, od Mahniča ustvarjeni, jasni osnovi, se je moglo razviti slovensko katoliško gibanje tako univerzalno, da je za-

podajanje katolicizem bo na svežosti in uporabi mnogo pridobil in postal tudi vabljev za mnoge, ki še niso blizu... V smislu teh načel so tudi na kongresu imeli posebna zborovanja medicinci, ki so razpravljali o problemu omejevanja rojstev, dalje juristi, kjer je bil govor o realizaciji korporativnega reda po smernicah Quadragesimo anno in časnikarji, ki jim je govoril bivši minister dr. Tiso o tisku v službi kat. ideje.

Stanovska misel je na kongresu dobila tisto važno mesto, ki ji gre. O njej bo treba tudi pri nas še mnogo, ali konkretnije razpravljati.

4. Velehrad.

Ponovno smo na kongresu videli in slišali, da smo v deželi sv. Cirila in Metoda, v deželi ideje za zedinjenje pravoslavja s katolicizmom. Ne samo da so nas Slovenci poznali predvsem po strokovnjaku za ta vprašanja, univ. prof. dr. Grivcu, ampak pokazali so kongresistom tudi vrsto krajev in ustanov, kjer unionistična misel živi in hoče uspevati. Pač najlepše je bilo na Velehradu, kjer smo se pred mestom združili v veličastno mednarodno procesijo in med petjem himne svetih apostolov in zvonjenjem, ob spremljanju duhovščine in pestrih narodnih noš prišli počasi v katedralo slovanskih apostolov, kjer smo pobožno prisostvovali latinskega jezuita-rektora velehradskega instituta in blagoslovom z Najsvetejšim in nazadnje položili venec na grob velikega apostola ciril-metodijske ideje, nadškofa dr. Stojana. Za nas, slovanske akademike, je imelo to romanje na grob sv. Metoda ob 1050 letnici njegove smrti še dvakrat večji pomen in nam naložilo še posebne naloge. Dobro je te naloge povdaril v svojem predavanju v Bratislavi kanonik dr. Jemelka, gen. tajnik apostolstva sv. Cirila in Metoda, ki nas je ljubeznjivo spremljal ves čas. Za poživitev sekcije »Pro reditu« pri Pax Romani ni bil resnično noben kongres primernejši kot letošnji. Njeno vodstvo je ob tej priliki prešlo od dr. Marakoviča iz Zagreba, na dr. Ciekera iz Bratislave. Dr. Marakovič je prevzel važno tajništvo za mednarodno katoliško literaturo.

5. Zunanji okvir.

Ponosni so bili Čehi in Slovaki, da se je kongres vršil v njihovi zemlji. Mi iz Jugoslavije smo želeli in delali na to, da bi se kaj kmalu vršil tudi pri nas. Vlada in Cerkev sta dali svoje pokroviteljstvo, Praha in Bratislava sta nudili, kar sta mogli. Vmes pa lepi sprejemi v Olomucu, romanje k Materi božji na Svaty Kopaček, poklonitev na Velehradu. Celo Baťov Zlin nas je gostoljubno sprejel in nam odprl zanimive poglede v socialno življenje češke Amerike. V resnici je bila kongresna pot od Prage do Bratislave pravi triumf katoliške akademске mladine, h kateremu smo tudi Slovenci do prinesli dostojen delež. Dal Bog, da bi kongres uspeval sedaj dalje v posameznih dijaških zvezah, ker šele tedaj bo dosegal svoj popolni uspeh. Tudi mladina SDZ naj stori vse, da oblikuje mnogo novih ljudi za novi čas.

jelo v okvir svoje dejavnosti kulturno in prosvetno delo, socialno gibanje, gospodarsko obnovo in tudi politično akcijo.

Ta ostra svetožorna opredelitev, izvedena dosledno na celotni življenski ploskvi, ni dopuščala kake »tretje smeri« — »indiferentizma«, »objektivizma«, »neodvisnosti«. Vedno bolj je pridralo spoznanje, da življenje in njegovi problemi nikakor niso izven dobrega in zlega. Ali gledaš svet, življenje in vse dogajanje v njem dosledno iz vere v Boga ali pa iz nevere. Kompromis med vero in nevero, izražen v tipu »nedeljskega katoličana«, ki hodi k nedeljski maši, ostalo, predvsem javno življenje pa zanj »z vero nima opravka«, je

po Mahničju postal povsem nemogoč in neutemeljen. Razvil se je lik celega katoličana, ki mu je vera več kot zgolj izvrševanje takozvanih verskih dolžnosti. Pojavil se je katoličan, ki na temelju verovanja gradi stavbo krščanskega svetovnega nazora.

Večina tistih »katoličanov« pa, ki so pojmovali vero kot zgolj notranjo »zasebno stvar«, ki se na zunaj izraža le v izvrševanju zapovedanih »verskih dolžnosti«, prav radi tega ozkega pojmovanja krščanstva ni gradila tudi krščanskega svetovnega nazora, — je sčasoma tudi samo verovanje zavrgla. Formirala se je v »protiklerikalno« svobodomiselnostno fronto.

Zgoraj naznačeni razvoj se je po Mahničju ustalil v dejstvo, ki se ni dalo več zanikati. Zato so doživela nujen neuspeh vsa gibanja, ki jim je bil namen nastalo nasprotje izravnati tako, da bi od celega katolicizma popustila vse do stopnje verovanja, češ da bomo s tem katolicizmu zopet približali svobodoumne elemente. Taki poskusi so morali doživeti neuspeh, kajti pridobivanje s popuščanjem od celotnosti vse do stopnje neobhodne nujnosti (zgolj osebno verovanje) je v bistvu zgrešeno! Ali sprejememo katolicizem v celoti z vso njegovo svetovnonazorno nadstavbo ali pa ga v celoti odklonimo.

Te kratke misli naj vzbude v sodobnem rodu spoznanje, da je verovanje vzročno in neizbežno povezano s svetovnim nazorom in po njem s celotnim življenjem. Vsaka tozadevna nedoslednost je ali znak nevednosti ali pa neiskrenosti.

Se do nedavna je bil pri nas liberalizem nosilec protikrščanske kulturnobojne miselnosti. Od včeraj na danes pa so se časi nekoliko izprevrgli. Stari liberalizem odhaja in predaja zgodovinsko protikrščansko vlogo svojemu dediču — marksizmu, ki ravno pri nas ni znan toliko kot socialno-ekonomski sestav, temveč posebno v vrstah svobodomiselnostno vzgojene inteligence, ki kot požeto snopje pada v naročje marksizmu — kot protikrščanski kulturni pokreti, izražajoč se v obliki kulturnega boljševisma. Razlika med odhajajočim zapustnikom in prihajajočim dedičem je

France Veber:

O Šerkovi ovržbi mojega isfinitosnega dokaza za praisfinitost Boga

V zadnji številki »Sodobnosti« (7-8, 1935) navaja Alfred Šerko dve misli, s katerima bi bila po njegovem naziranju »že izpodmaknjena vsaka stvarna podlaga Vebrovemu istinitostnemu dokazu za praisfinitost božjo«. S prvo svojo mislijo se Šerko zaletava v moje razlikovanje med dejanskim in nedejanskim, istinitim in neistinitim.

Šerko pravi, da bi ne smel razlikovati na pr. med istinitim Triglavom in neistinito zlato goro, pač pa bi smel govoriti samo o Triglavu, ki je, in o zlati gori, ki je ni. V tem očitku se prikazuje prva osnovna napaka Šerkove kritike. Tudi meni namreč istinitost in neistinitost nič drugega ne pomenjata, nego to, kar hoče na njih mesto moj kritik postaviti. Triglav je istinit ali zlata gora ni istinita, tudi po mojem vprav toliko pove, kakor da Triglav je in da zlata gora ni. Razlika je samo v tem, da sta »je« in »ni« pri prvem, istinitostnem izraževanju samo tako zvana pomožna glagola, pri drugem izraževanju pa prava. Istinit biti je zato tudi po mojem toliko kakor biti (pravi glagol), neistinit biti pa toliko kakor ne biti (pravi glagol). Vse to je v moji knjigi tudi dovolj jasno povedano in to vsaj za takega bravca, ki mu naj po pravici gre naslov doktorja filozofije. Iz tega pa sledi, da kritik sploh ni razumel osnovne problematike, za katero gre pri mojih izvajanjih. Jedro te problematike je namreč v dvojem. Prvič

samo v tem, da je liberalizem vsaj teoretično hotel biti še nekoliko teističen (osebno verovanje), dočim je marksizem tudi teoretično v jedru brezbožen. Praktično je ta teoretična razlika pomembna le toliko, v kolikor se na zunaj izraža v popolnejši kulturnobojni ostrini marksizma. Marksistična brezbožnost prehaja v aktivno borbo proti Bogu. Predvsem pa je ta razlika zaznatna v načinu udejstvovanja starega liberalizma in njegovega dediča. Liberalizem je bil še dosti odkrit sovražnik, boril se je na odprtem bojišču. Kulturni boljševisem pa je bitno hinavski, lažni, zvit in v zahrbtnem boju brez kakršnekoli morale. Dočim se je liberalizem javljal običajno s svojim pravim imenom in več ali manj z odkritim namenom, pa kulturni boljševisem nikoli ne nastopa s svojo resnično oznako, temveč vselej pod lažno krinko bodisi »neodvisnosti«, »slovenstva«, »kmetško-delavske«, »antifašistične«, »protivojne« fronte in neredko tudi pod ščitom »svobodoumnosti« in »naprednosti«.

Ob ločitvi duhov v času starega liberalizma je rastle generacija Mahničja, Kreka, Jegliča. V dobi najostrejšega opredeljevanja človeka in v dobi neznosnih gospodarskih posledic kapitalizma, nemorale v borbi in načelne laži pa doraščala novi rod slovenske katoliške mladine. V ostri ločitvi duhov je sorodnost obeh dob in obeh generacij. Načelno hinavstvo in zloba — glavni svojstvi kulturnega boljševisma oz. marksizma — pa dajeta naši dobi svoj poseben izraz. V tem je naša doba težja in nevarnejša od Mahničeve.

Prav zato pa mladi katoliški rod tako odločno poudarja katoliško univerzalnost in svetovnonazorno doslednost. Radi tega nenehoma poudarjamo, da mora biti naša dejavnost stopnjevano aktivna in borbena. Le na tej osnovi bo komunizmu prav gotovo spodrknilo, pa naj se javlja v katerikoli svojih številnih prevlek, s katerimkoli orožjem. Ob jasnosti, doslednosti in borbenosti mladega rodu se bodo razbile že obstoječe pa tudi prihajajoče protikrščanske sile.

v nespornem dejstvu, da obsega to, kar bi lahko nazivali tudi objektivnost ali resnico, oboje, vse to, kar v mojem in Šerkovem smislu je, kakor tudi vse to, česar v enakem smislu ni. Kakor je namreč objektivno resnično, na pr. da Triglav je, enako objektivno resnično je, na pr. da zlata gora ni. Objektivnost ali resnica v najožjem in najstrožjem pomenu besede obsega tako v enaki meri oboje, istinitost in neistinitost ali, da se izrazim po Šerkovi želji, vse kar je in vse česar ni. S tem pa je dano novo in zares globoko vprašanje po pravem razmerju med istinitim in neistinitim ali med stvarnim pomenom pravega glagola »je« in enako stvarnim pomenom pravega glagola »ni«. To vprašanje je v moji knjigi o Bogu izrečno načeto in po svoje rešeno. Šerko je to vprašanje kratkomočno prezrl in to na ta način, da mi podtika stvari, ki bi jih jaz sam odločno zavračal. Moje tolmačenje razlike med istinitimi in neistinitimi pojavi prikazuje on bravcu tako, kakor da oboji pojavi so, da pa gre prvem pojavom značaj istinitosti, drugim pa značaj neistinitosti. »Oba svetova sta, toda le prvi je istinit ali ima vsaj videz istinitosti« (Sodobnost, stran 344). Kdor mene tako tolmači, postavlja to, kar jaz sam trdim, naravnost na glavo.

Tako in toliko nerazumevanje mojih misli mi dela zdaj tudi umevno, kako da se Šerko ni mogel

Pismo generalnega tajništva Pax Romane predsedniku Slov. dijaške zveze ob priliki dijaškega tabora na gori Oljki.

Visokospoštovani gosp. predsednik! V imenu trenutno žal odsotnega generalnega tajnika Pax Romane mi je posebna čast, da Vam izrekam k Vašemu letnemu zborovanju pristrčne čestitke Pax Romane. Iskreno se veselimo nad razveseljivim napredkom Slov. dijaške zveze, ki se kaže v tem, da že nekaj mesecev izhaja prvovrsten časopis in da se sedaj more po večletnem obžalovanju vrednem odmoru zopet vršiti letno zborovanje. Ker spada Slov. dijaška zveza med sicer najmanjše, toda tudi najaktivnejše zveze Pax Romane, prav posebno iskreno sočuvstvujemo z Vami, veselimo se torej danes, da morete zopet pregledati Vaše sile.

Po krasno uspelem evharističnem kongresu v Ljubljani, ki je usmeril poglede vseh katoliških dežel v Vašo drago domovino, predstražo katolicizma proti Orientu, se nam zdi, da je bil Vaš kongres prva stopnja h konkretnemu delu lastnega katoliškega šolanja in krščanskega apostolata, ki mora slediti tako velikemu verskemu dogodku kot je evharistični deželni kongres, če naj ta rodi prave sadove.

V sledečih dnevih bo zbranih nad 200 katoliških srednješolcev Vaše zveze pri resnem delu v veseli tovariški družbi. Prav je, da obračate pozornost bodoči generaciji katoliških akademikov Vašega naroda, ki bodo v nekaj letih na visoki šoli oblikovali njen obraz in nadaljevali tam veliko katoliško tradicijo Vašega naroda. Prav temu delu želimo poseben uspeh in upamo, da boste mogli v najkrajšem času Vaše srednješolske organizacije obuditi k novemu življenju. S tem zborovanjem stopate v 30. leto obstoja Slovenske dijaške zveze. Naj bo to pravo jubilarno leto! V Pax Romani združeni katoliški dijaki 30 dežel sveta pozdravljajo Slov. dijaško zvezo na pragu 4. desetletja in upajo, da bodo slovenski dijaki s prenovljeno silo ne samo v lastnem narodu, ampak tudi v mednarodnem katoliškem življenju sodelovali. Vsekakor nam je v Pax Romani bila in bo ostala Slov. dijaška zveza zvest tovariš, kateremu h kongresu in 30 letnici ponovno izrekamo naše bratske pozdrave in čestitke. Rudi Salat.

KNJIGE

Prepad je med nami, gospod Brnič! V 7.-8. številki Sodobnosti III. je izšel članek Iva Brničja »Slovenska povojna katoliška lirika«. Pisec, ki je znan po svojih literarnih študijah iz Mentorja, v zadnjem času kot sodelavec levičarske Književnosti in Ljubljanskega Zvona, skuša vrednotiti slovenske povojne katoliške lirске ustvaritve z znanstveno psihološkega, torej navidez nepristranskega stališča. Mimogrede pogreva stare fraze o kat. dualističnem moralizmu, s katerimi je pred leti hotel Josip Vidmar v znani polemiki s Francetom Vodnikom poudariti manjvrednost kavoliške umetnosti. Nepristranost se kaže zelo klaverno v nekaterih zasmehujočih ali omalovaževalnih sodbah in zaključkih. Članek se bo sicer

končal šele v prihodnji številki, vendar bo, kot vse kaže, zavzel do predmeta docela negativno stališče. Ne dvomimo, da bodo tedaj poklicni vedeli odgovoriti (ako bo odgovora vredno!). Prof. Veber je nekoč napisal: »Umetnost vsekako ni edini človeški kulturni činitelj in se torej mora, vsaj kolikor se pojavlja v človeški družbi in tanjira interese človeške družbe, kloniti povsod tam, kjer zapovedujejo to morda še višji in širši, predvsem moralni interesi človeštva.« (Estetika, 322.)

Dr. Juraj Ščetinaec, profesor ekonomsko-komercialne visoke šole v Zagrebu: Korporativno uredenje države, s obzirom na novi avstrijski ustav. Knjižica je izšla koncem avgusta in obsega 50 strani. Cena 10.— Din.

Knjižica dopolnjuje in zaključuje obširno, zanimivo, a zelo zapleteno snov — stanovske ureditve oz. opredelitve družbe. S knjižico »Socialna organizacija fašizma«, ki je izšla letos spomladi, je dr. Ščetinaec to snov načel in jo v svoji drugi brošuri zaključil. Prav gotovo še noben naš sociolog ni tako nesporno razjasnil pojmov kot n. pr. »fašizem«, »stanovska ureditev«, »razredna družba«, »razred — stan«, »krščanski korporativizem« — »fašizem« itd. kot dr. Ščetinaec. Njegova največja odlika je v načinu podajanja snovi. Logična razporeditev snovi, ostra kritična analiza in nadvse objektivni zaključki. Obe brošuri dokazujeta, da je dr. Ščetinaec mlad in sodoben katoliški sociolog, ki dobro ve, kateri problemi iz širokega področja sociologije in narodnega gospodarstva so danes najaktualnejši, kje je največ zmede in nepoznanja pojmov. Ne mislimo Ščetineceve brošure ocenjevati. To prav lahko stori vsak sam zase. Knjižice ne stanejo več kot 10 dinarjev. Dobe se v večjih knjigarnah ali pa pri avtorju, Zagreb, Malinova 34. — Vsem toplo priporočamo, naj si kupijo obe brošuri, posebno zadnjo. Ne moremo si namreč misliti sodobnega katoliškega izobraženca, ki bi ne poznal popolnoma jasno krščanski socialno-politični cilj. Jasnost je tu potrebna tembolj, ker smo v dobi, ki se odlikuje po kolosalni marksistični demagogiji, ki poplituje in naravnost »poneumlja« žalibog tudi izobraženstvo. Ščetinaecovi brošuri pa:

1. Jasno opredeljujejo pojma »fašizem« (ki ga marksistična propaganda uporablja za vse, kar ni marksistično) in »krščanski korporativizem«.

2. Sta pisani na primerjalno-kritični osnovi, kar jima daje strogo objektivni značaj.

Katoliški izobraženci, akademiki, srednješolci in vsi prosvetni delavci v mestih in na deželi — sezite po teh knjižicah!

Naša borba velja predvsem komunizmu, ki ima v teh težkih časih lahko pot. Marksikdo se mu pridruži samo zaradi nezadovoljstva, ne da bi vedel, kaj prav za prav komunizem hoče.

dokopati tudi ne do druge in enako bistvene strani sem spadajoče moje problematike. Ta stran je namreč v enako globokem posebnem vprašanju, kako naj si tolmačimo pravo razmerje istinitosti do istinitega ali neistinitosti do neistinitega. Ali po Šerkovem izražanju: kako naj si tolmačimo pravo razmerje stvarnega pomena pravega glagola »je« ter »ni« do tega, čemur tak »je« ali »ni« pripisujemo. Je to že starodavno vprašanje, s katerim so se bavili in se še bavijo največji filozofi vseh časov in krajev in ki je, kakor se zdi, samo filozofu Šerku še po vsem neznanu. Spominjam tu samo na srednjeveško razlikovanje med *essentia* in *existentia* ali pa tudi na najmodernejšo in stvarno povsem enako razlikovanje med »*Sosein*« in »*Dasein*«. In to vprašanje je celo nezavisno od posebnega razlikovanja med istinitostjo in neistinitostjo ali med pravim »je« in »ni«. Tudi če bi si vso neistinitost ali ves »ni« v Šerkovem smislu odmislili, ostane naprej vsa teža na vprašanju, kako je in naj bo razmerje istinitosti do istinitega ali Šerkovega pravega »je« do tega, kar je. Zopet moram ugotoviti, da sem v svoji knjigi vprav to vprašanje izrecno načel in da sem zato otvoril problematiko, kakor so jo bili že pred menoj otvorili, da navedem samo največje mislece, tudi Tomaž Akvinski, Imanuel Kant in Edmund Husserl. Obenem sem pa s svoje strani izkušal podati tudi svojo posebno rešitev tega starega in obenem modernega filozofskega vprašanja. Moj kritik pa ne vidi ne prvega ne drugega, ne ugotavlja samega vprašanja ne moje posebne rešitve tega vprašanja. Da, Šerko mi tudi na tej točki podtika tako pojmovanje istinitosti in neistinitosti, kakor ga jaz sam izrecno in odločno zavračam. Moj pojem istinitosti in neistinitosti bi bil namreč po Šerku toliko kakor pojem neke posebne »lastnosti« istinitega ali neistinitega. Samo tako mi more namreč Šerko očitati, češ, da govorim o dvojnem svetu, ki naj bi oba bila, s to razliko, da bi bil prvi posebej še »istinit«, drugi pa »neistinit«. To, kar izpovedujem v svoji knjigi, je seveda v najostrejšem nasprotju s tem Šerkovim tolmačenjem mojih misli. Vprav meni istinitost že v načelu ni noben »vsebinski« znak istinitega in vprav jaz zato smem in moram trditi, da tudi razlika med istinitim in neistinitim ali (po Šerku) med pravim »je« in »ni« že v načelu ni nobena vsebinska razlika. Iz tega nespornega dejstva pa izvajam šele vse to, kar me končno vede do tega, da priznam še posebno ter edinstveno »praitinitost« Boga. Šerko se pa problema samega niti dotaknil ni in je storil v svoji recenziji vrh tega še to neopravičljivo napako, da je postavil na čelo svojih izvajanj to, kar je v moji knjigi končni zaključek. Tako razporejanje svojih misli je hotno ali nehotno varanje bravca, ki ne pozna moje knjige!

S svojo drugo mislijo pa hoče Šerko podati tudi neke vrste psihološko, dušeslovno ovrzbo mojega istinitostnega dokaza za praitinitost Boga. Pravi namreč, da imam povsem napačen pojem »predstave«. Vzemimo primer, ko opazujemo kako skalo. Po Šerku v takem primeru ne bi smeli razlikovati med samo skalo, ki jo opazujemo, in med našo predstavo te skale, pač pa med skalo in pa med predstavo skale, pač pa med skalo in »zaznavo« skale. »Ne doživljam predstave skale, si skale ne predstavljam, ampak skalo neposredno, brez posredovanja kake predstave, zaznavam.« (Sodobnost, 346.) Zanimivo je, da se kritik tudi na tej točki ni poglabil v moja izvajanja. Če bi bil to storil, bi namreč moral opaziti posebno dušeslovno razliko, ki sem jo v knjigi zopet izrečno in to prvič poudaril in ki je samo moj kritik ni videl. Je to razlika med zadevanjem in predoče-

vanjem, ki pove, da je vprav istinitost objektivno torišče samega zadevanja, v tem ko je istinito (to, čemur istinitost pripisujemo) izključno torišče samega predočevanja. Neobhodno potrebo takega dušeslovnega razlikovanja med pravim zadevanjem in golim predočevanjem sem v knjigi utemeljil s podrobnimi analizami, ki jih Šerko kratkotalo vse suvereno prezira. Tako postopanje je pa v vsakem primeru že naprej nedopustno. Kritik, pravi kritik mora najprej poznati samega avtorja, se mora z vso ljubeznijo in nepristranostjo vživeti v njegove misli in mora šele po taki poti iznesti svoje misli, ki bi utegnile avtorjeve postavke zrahljati. Šerkova pot je drugačna. On ne vidi njegova dušeslovnega problema in se zato tudi prav nič ne zanima za mojo podrobno obdelavo tega problema, temveč on kratkotalo postavlja svojo »teorijo« vsega vnanjega in notranjega opazovanja in ta njegova »teorija« mu je že toliko, kakor ovrzba mojih misli. In koliko je ta njegova (Šerkova) teorija znanstveno vredna, naj v tem stiku pojasnim samo na enem primeru. Bili so časi, ko je Šerko v boju proti mojim postavkam sploh zanikal pravico do razlikovanja na pr. med skalo in »predstavo« te skale. Zdaj pa, kakor se zdi, tudi on že govori še o posebni predstavi skale, ki pa da je nekaj drugega nego naša »zaznava« skale. Pravi namreč, da utegnemo oboje, skalo in predstavo skale neposredno zaznati, pri čemer da je naša zaznava skale primer tako imenovane zunanje zaznave, naša zaznava pristojne predstave pa notranje. Zaznati utegnemo tako skalo ali predstavo skale, le same zaznave da ne moremo nikoli zaznati. (Sodobnost, 346 sl.). Tako je zmešnjava zares očitna. Šerko, ki ve toliko povedati o svoji posebni »zaznavi«, v isti sapi trdi, da je zaznava sama že v načelu izven vsake zaznavnosti! Ako bi se Šerko na tem mestu bolj potrudil in ne prezrl mojega ter vprav v tej knjigi prvič načetega razlikovanja med »zadevalno« in »predočevalno« funkcijo našega opazovanja, bi mu ostala ta zmešnjava popolnoma prihranjena.

Za kritiko izvornih filozofskih del je poklican samo oni, ki 1. predvsem sam do dna razume osnovno problematiko presojanega avtorja, 2. je voljan, da navede vse avtorjeve argumente, ki so za njegovo (avtorjevo) problematiko bistveni, 3. ne postavlja lastnih teorij, ki nimajo z avtorjevim vprašanjem nobenega opravka in 4. ne navaja avtorjevih misli v redu, ki vzbujajo pri nepoučenem bravcu vtis nedovoljenega apriorizma. Šerko greši v bistvenih ozirih proti vsaki navedenih točk in je zato njegova razprava v »Sodobnosti« naravnost šolski primer kritike brez stvarne vrednosti.

Šerkova »ovrzba« mojih osnovnih misli ugaja, kakor se zdi tudi kulturnemu referentu »Bojevnika«. V zadnji številki tega lista (15. september 1935) berem namreč v kulturni rubriki na zadnji strani med drugim tudi stavek, da Šerko v Sodobnosti »učinkovito« pobija moj istinitostni dokaz za praitinitost Boga. Pripomnil bi, da se Šerkovo pobijanje tudi meni zdi učinkovito, s to razliko, da tu ne gre za učinkovitost strokovno filozofskega dela, pač pa za »učinkovitost« amatersko filozofskega šušmarenja. Vsi opazujemo, kako je že v samem gospodarskem življenju vsako šušmarenje nedvomno zlo. Najmanj enako zlo je pa na kulturnem polju vsako kulturno šušmarenje. »Bojevniku« bi bilo svetovati, da se tudi v svojih kulturnih rubrikah drži načel, ki jih tako svečano izpoveduje v svojih uvodnikih. Eno glavnih takih načel je vsekakor v brezpogojnem spoštovanju resnega strokovnega dela. Brez takega spoštovanja utegne tudi slovenska misel samo trpeti.

Novinci-akademiki! Pridružite se organiziranemu krogu slovenskih katoliških akademikov v Akademski zvezi! Vabijo vas Danica, Zarja, Savica.